

עושים סדר בבלאגן הפיננסי

מימון עסק קטן

למי שלא מוצא את הידיים והרגליים – מושגים בסיסיים וצעדים ראשונים בנושא הלוואות

"עצמאי בשטח" – המגזין המקוון של הרשות לעסקים קטנים

(ראה גם: <http://www.atzmai-news.com/html/index251.php#yazam>)

אלפי רעיונות לעסקים טובים "נשרו על רצפת חדר העריכה" בשל חוסר מימון. בעולם המציאותי בו אנו חיים, כסף הוא מניע חשוב ומרכיב חיוני בבניית עסק חדש. יזמים רבים פונים למסלול של הלוואה לשם פתיחת העסק או הרחבתו. מה כדאי לדעת לפני שלוקחים הלוואה וכיצד נדע מהו אפיק המימון המתאים לנו ביותר?

מה כדאי לדעת לפני שנוטלים הלוואה

לכל יזם ברור שאם יפתח עסק חדש עם כל הכסף שיש לו, עד השקל האחרון, סביר להניח שכבר בעוד חודש לא יוכל לשלם את חשבון החשמל או הארנונה ובטח שלא לפרסם את העסק באופן שוטף.

כאשר אדם בונה עסק, עליו להעריך מראש את צרכיו: שכר דירה מראש, שיפוץ, ריהוט וציוד, מלאי ראשוני, פרסום ראשוני ויעוץ שונה ומגוון. בנוסף, עליו להעריך את רמת ההון החוזר שיידרש לו, כלומר, כמה הפסדים הוא יכול "לספוג" בתקופת ההרצה הראשונית של העסק.

לאחר שהבהיר את צרכיו הפיננסיים, על היזם לברר כמה מהסכום הדרוש כבר יש בידו. לא תמצאו הרבה עסקים שהצליחו לקבל מימון חיצוני של מעל 80% מהסכום הדרוש.

מימון ניתן בדרך כלל לגייס במערכת הבנקאית אלא שזו לוקה בשני חסרונות עיקריים: הראשון הוא המחיר הגבוה של הכסף, לפי הריבית במשק. ברוב המקרים זהו מחיר מרתיע אבל אינו מהווה חסם של ממש. רוב האנשים אמנם יעדיפו למצוא מימון זול יותר אך לא "יוותרו" על החלום בגלל עוד 2-3 אחוזי ריבית.

החסם הקשה יותר הוא חסם הבטחונות. כל מי שמבקש מימון מהבנק, נדרש להציג בטחונות השקולים למימון המבוקש ואף מעבר לזה, וברוב המקרים הוא יתקשה להשיג את כמות הבטחונות הנדרשת.

על קושי זה באות קרנות שונות לענות. הקרנות מסתמכות על כספי ציבור או תרומות שונות אשר "משלימות" את הבטחונות החסרים ליזם. יחד עם זאת, ראוי לזכור כי אין קרן הנותנת אשראי ללא בטחונות או ערבים כלל והצפיפות צריכות להיות ריאליות. צריך להבין כי מטרת הקרנות היא מתן דחיפה נוספת ולא מימון של "יש מאין".

למשל, קרן קט"י, מייסודם של מט"י, המגבית הפדרציה של ניו יורק והסוכנות היהודית להקמת והרחבת עסקים בירושלים, מעניקה הלוואות בסכומים של עד \$ 75,000 בריבית של מדד + 4.2% תמורת 50% מהבטחונות בלבד, כאשר ההשלמה מתבצעת מכספי תרומות של הסוכנות.

דוגמה נוספת היא קרן ערבות המדינה המלווה סכומים של עד 500,000 ₪ בריבית בנקאית רגילה ופריסה נוחה ומסתפקת בהצגת 30% של הבטחונות בלבד על ידי היזם. שאר הבטחונות מכוסים על ידי כספי המדינה.

הקרנות פועלות ברוח עקרון ה"מינוף" שמשמעותו "לקחת פחות ולמנף אותו ליותר". כלומר, תמורת אותם בטחונות השווים בבנק ל- 100 אלף ש"ח תוכל לקבל בקרן הלוואה של עד 300 אלף ש"ח ואף למעלה מזה.

הקלה נוספת הניתנת ע"י הקרנות היא תקופת "גרייס" - תקופה בה התשלום החודשי מורכב מהריבית בלבד והחזרי הקרן נדחים עד למועד מאוחר יותר, כאשר הכנסות העסק גדלות ומתייצבות קצת.

כיצד בוחרים מהו אפיק המימון המתאים לנו?

עלינו לעבור מספר שלבים לפני שנוכל להחליט מהו אפיק המימון המתאים לנו.

ראשית, נגדיר את הסכום הדרוש לנו לשם פתיחת העסק. למשל, אם נדרשים לנו 200 אלף ₪ לפתיחת העסק, אין טעם שנתעסק עם הלוואות בסכומים של \$ 10,000.

שנית, נבחן את קריטריון ה**בטחונות**. האם יש לנו מספיק ערבויות או בטחונות לצורך הלוואה הדרושה?

השלב הבא לבדיקה הוא האפשרויות ל**פריסת ההחזר**. לא כל עסק יוכל לעמוד בהחזר חודשי גבוה. האם העסק שלנו יוכל? מהן ההערכות שיש לנו לגבי המכירות החודשיות בעסק ותזרים המזומנים שלו? האם אנו זקוקים לתקופת "גרייס" של מספר חודשים?

ובסוף, כמובן, ישנו השיקול של עלות ההלוואה. כלומר, הריבית של ההלוואה. על זה כדאי להרחיב קצת:

שיעור קצר על ריביות ומדדים

ריבית מורכבת ברוב המקרים מריבית או הצמדה בסיסית ותוספת כלשהי. למשל, הלוואות שונות ניתנות במדד +. כאשר המדד הוא הערך האינפלציוני של הכסף. כלומר, בהתבסס על הערכות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נבנה סל צריכה ממוצע למשפחה בארץ.

עלות הסל הזה משתנה מחודש לחודש. כך, אם משפחה רוכשת כל חודש 20 עגבניות, רהיט אחד ו- 3 כרטיסים לסרט, כמה יעלה הסל הזה באפריל וכמה הוא עלה במרץ? אם אני צריכה להוציא יותר כסף על אותו הסל באפריל, אזי המדד עלה, יש אינפלציה וערכו של הכסף שלי יורד, כי עם אותו הסכום אני רוכש פחות דברים. בשנת 2005 עלה מדד המחירים לצרכן ב- 3.5%. כלומר, שהלוואה במדד + 6% עלתה נומינלית 9.5%.

אפשרות נוספת היא הצמדה לריבית המכונה ריבית ה"פריים". ריבית זו מבוססת על ריבית המכרז בה "מוכר" בנק ישראל את הכסף לבנקים המסחריים. מוסיפים 15% וקוראים לזה "פריים" וזו הריבית הבסיסית במשק, אותה מעלה או מוריד נגיד בנק ישראל.

כרגע, ריבית בנק ישראל היא 5.25%. במשק יציב אמורה ריבית זו להישאר לאורך זמן אך הנגיד משנה אותה כדי לווסת את הפעולות הכלכליות במשק. כלומר, אם רוצה הנגיד שנקנה יותר בכסף שלנו, הוא יוריד את הריבית, הבנקים יורידו את הפריים ואנחנו נקבל פחות ריבית על פיקדונות או נשלם פחות על הלוואות ולכן יהיה כדאי לנו לרכוש נדל"ן, לפתוח עסקים ולנצל את הכסף שלנו למטרות מגוונות. במידה והמשק נכנס למצב אינפלציוני, מעלה הנגיד את הריבית וכך גורם לנו להעדיף את האופציה של פיקדון בבנק על פני השקעה אחרת, כי הרי הריבית בבנק גבוהה וישנו פחות סיכון לעומת השקעות אחרות.

תופעה דומה יחוש מי שאין לו כסף והוא נזקק להלוואות, שעכשיו הן יותר יקרות. גם הוא יעדיף להשאיר את המצב כפי שהוא ולא לקחת סיכון יקר כל כך. כיום, הבנקים נותנים הלוואות בריבית של פריים + 1% עד 3%.

עוד אפשרות היא הלוואה בריבית צמודת דולר או מטבע אחר. זוהי הלוואה רבת סיכון שכן הרבה גורמים משפיעים על עליית או ירידת מטבעות מסויימים ויתכן שנמצא את עצמנו משלמים הלוואה בדולר יקר הרבה יותר משקיבלנו אותה. הלוואה כזו מומלצת רק למי שצפוי לקבל סכום באותו מטבע. כלומר, בעיקר ליצואנים. אם ערכו של הדולר עלה, אמנם יעלה סכום החוב אך גם ערך התקבול יגדל ...

לסיכום

חשוב לציין כי עם כל יתרונותיהן של הקרנות השונות, הזמן הנדרש לקבלת מימון מאותן קרנות הוא כחודשיים וההליך כרוך בתשלום ולכן יש לקחת בחשבון גם עלות זו של זמן וכסף לפני שפונים לקרן. עובדה זו אינה צריכה להרתיע, אלפי עסקים נעזרים בכל שנה בקרנות ומיליוני שקלים מחולקים בדרך זו.

בהצלחה.

נעמי סעדה היא יועצת עסקית ב מט"י ירושלים